

H9A - Huld og foderkurver

En konsekvent huldstyring så søer og gylte har 14-17 mm rygspæk ved faring, vil sikre mindre udsving i huld og vægt, og dermed en minimering af det samlede forbrug af foder.

1. Sådan vurderes søernes huld

Rygspækmåling i punktet P2 – se faktaboks på næste side

- Eneste objektive metode

Visuel vurdering – kvalitetssikring af rygspækmåling

- Virker rygspækmålingen realistisk

Palpering

- Pres med flad hånd på soens hofteben, ryggrad og ribben
- Benyt faktaboksen til højre

Se mere på

- Seges.tv – søg på huld

2. Tidspunkter for huldvurdering

- Ved fravænning/løbning, se faktaboks til højre for kategorisering i Fed, middel og mager
- Efter ca. 28-30 dages drægtighed
- Evt. efter 60 dages drægtighed men udelukkende blandt de søer der blev vurderet som magre efter 28-30 dages drægtighed
- Ved faring

3. Foderkurver

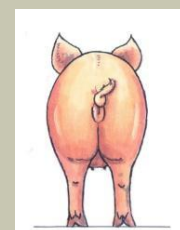
- Foderstyrken fra fravænning til løbning skal i gennemsnit være 4,5-5,5 FEso/dag
- Foderstyrken nedjusteres til 3,5 FEso/dag, når soen er i brunst
- Foderkurver til drægtige søer ses nedenfor
- Staldtemperaturen også indflydelse på den daglige foderration

Inddeling af søerne baseret på huld ved fravænning

Fed

Hofteben, ryggrad og ribben er helt skjult (≥ 15 mm spæk)

Middel

Hofteben, ryggrad og ribben kan mærkes (12-14 mm spæk)

Mager

Hofteben, ryggrad og ribben fremtræder markant (≤ 11 mm spæk)

Vejledende foderkurver drægtige søer:

Drægtighedsdag	Fede	Middel	Mager	Gylte
	I goldperioden fodres alle søer med 4,5 FE			
Rygspækykkelse ved fravænning	≥ 15 mm	12-14 mm	≤ 11 mm	
0-29	2,5	3,0	4,5	2,2-2,4 ¹
30-84	2,3 ³	2,3 ³	2,3 (3,5) ⁴	2,1-2,7 ²
85-114	3,5	3,5	3,5	3,3
115	3,5	3,5	3,5	3,0 - 3,5
Faring ⁵	3,5	3,5	3,5	3,0 - 3,5

¹ Det anbefales, at gylte fodres moderat i de første fire uger efter løbning, da markant fodertildeling ud over vedligeholdelsesbehovet øger risikoen for fostertab under implantationen. Det optimale ville være at kunne fodre de små gylte (140 kg) med 2,2 FEso pr. dag og de store gylte (160 kg) med 2,4 FEso pr. dag frem til dag 30.

² Fodring efter huld for at opnå den ønskede vægt af gylten ved faring. Har poltene 13-15 mm rygspæk ved løbning (16-17 mm på dag 30) kan f.eks. 2,0-2,1 FEso pr. dag sikre den fornødne tilvækst inden første faring. Hvis gylten derimod har 14-15 mm rygspæk på dag 30, så skal den fodres med 2,3 FEso pr. dag for at få den til at tillægge marginalt med rygspæk. Er polten lille og mager ved løbning, f.eks. hvis der er blevet løbet ekstra op i et hold, så er det midt i drægtigheden, at der skal tillægges vægt og rygspæk og det anbefales at fodre 2,5-2,7 FEso pr. dag frem til dag 84.

³ Vedligeholdelsesfoder inkl. tillæg for fysisk aktivitet og sikkerhedsmargin. Reelt vil søer under ca. 290 kg få lidt mere foder til vækst, mens sikkerhedsmarginen er væk for større (ældre) søer, da de har et højere behov til vedligehold.

⁴ Hvis soen fortsat er til den magre side på dag 30 (< 13 mm), fodres den 3,5 FEso pr. dag indtil den har opnået middel huld, ellers 2,3 FEso pr. dag fra dag 30-84.

⁵ Målet for både søer og gylte er 14-17 mm rygspæk ved faring uanset forudgående huld

Kommentarer til H9A - Huld og foderkurver

1-2

Måling af rygspæk i P2 – i dette tilfælde med en Leanmeter

1. Bagerste punkt på det bagerste ribben.
2. Hånden føres lodret op til rygsøjlen i en ret linje fra bagerste punkt på det bagerste ribben.
3. Udmåling af 7 cm til siden ud fra rygsøjlen (bredden af Leanmeter apparatet). Den røde prik er punktet P2.
4. Scanneren holdes vinkelret på huden som er påført planteolie for at give en god kontakt mellem scannerhovedet og huden. Der er 3 spæklag på en so. De 3 prikker viser, at alle 3 spæklag måles og rygspæktykkelsen i mm kan aflæses.

3

Systematisk huldvurdering har stor betydning for foderforbruget. Foderforbrug til vedligehold udgør ca. $0,038 \text{ FEso} \times \text{kropsvægt}^{0,72}$. Et nyligt afsluttet projekt på Aarhus Universitet viser at det kræver 20-25 FEso ud over vedligeholdelsesfoder at reetablere 1 mm rygspæk.

Ikke alle søer har samme foderudnyttelse. Søer med store vægttab i farestalden kan være svære at få i normalt huld igen, også selv om de får tildelt ekstra foder. Derfor skal søerne løbende huldvurderes og fodermængden reguleres.

- Fede søer har større risiko for faringsproblemer, og dermed større behov for fødselshjælp.
- Mængden af vedligeholdelsesfoder følger søernes vægt.
- Søer med varierende huld gennem cyklus har større samlet foderforbrug end søer med stabilt huld (cirka 100 FEso ekstra pr. cyklus).
- Magre søer har større risiko for skuldarsår

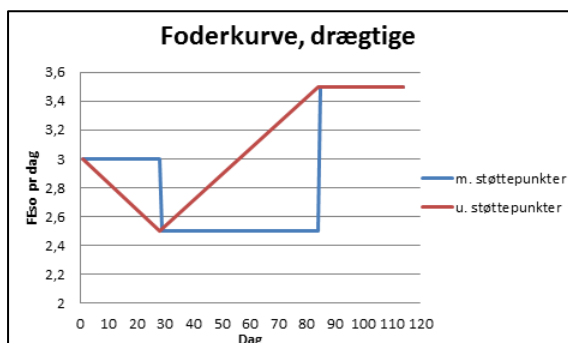
Umiddelbart efter fravæning fodres søerne med 4,5-5,5 FEso pr. dag med diegivningsfoder eller en løbestaldsblanding med et lavere protein-/aminosyreindhold. Søerne skal fodres mindst to gange dagligt.

Den brunstige so æder mindre. Én gang om dagen tømmes krybben. Gammelt foder må ikke blokere for vandtildelingen. Foderstyrken nedjusteres til 3,5 FEso ved den brunstige so.

Forsøg har vist en positiv effekt på kuld størrelsen hos magre søer ved en høj foderstyrke på 4,6 FEso pr. dag i de første 4 uger efter løbning. Et eventuelt vægttab fra farestalden skal hurtigst mulig indhentes, da søer i negativ energibalance kan abortere.

Fostrene har langt den største tilvækst i de sidste uger af drægtighedsperioden. Derfor skal foderstyrken øges i denne periode til 3,5 FEso pr. dag. Forsøg viser, at fødselsvægten ikke øges yderligere, hvis der udfodres 4,5 FEso pr. dag.

Der skal tages stilling til, om foderkurver ønskes med glidende overgange eller ikke, da konsekvenserne kan være alvorlige. Tjek derfor de aktuelle skærbilleder med foderkurverne. Husk at indsætte støttepunkter som vist i figuren.

Temperaturen har stor indflydelse på søernes foderbehov.

Desuden har magre søer et mindre fedtlag og derfor et større behov for foder til varmeproduktion.

Ekstra foder ved faldende temperatur FEso/dag:

Staldtemperatur °C	20	15	10	5
Fede søer, FEso	0	0,18	0,36	0,71
Magre søer, FEso	0	0,28	0,56	0,85